

запам'ятовуванню інформації. Хмара може слугувати в якості опорного конспекту під час захисту студентських проєктів.

Перевагами WordArt є велика кількість шаблонів різної тематики та спрямування, безкоштовне користування, що не потребує реєстрації, можливість створення хмар за власним дизайном.

Як показує педагогічний досвід, цифрові технології сприяють кращому засвоєнню знань та глибокому розумінню абстрактних понять завдяки наступним властивостям: мультимедійність, інтерактивність, адаптивність, диференціація тощо. [1; с. 77.] За допомогою цифрових технологій, викладач має можливість ширше застосовувати метод проєктів, метод дослідження.

Застосування широкого спектру цифрових ресурсів Canva, Storyjumper, WordArt надає безліч можливостей для отримання знань в умовах обмеження традиційних форм навчання.

#### **Список використаних джерел:**

1. Використання цифрових технологій у процесі змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти: метод. рекомен. / Коваленко В.В., Мар'єнко М.В., Сухіх А.С. / За ред. М.В. Мар'єнко, А.С. Сухіх. Київ: ІТЗН НАПН України, 2021. 87 с., іл.
2. Практика реалізації педагогічних проєктів: навчально-методичний посібник до курсу / авт.-упоряд. І.В. Єгорова. Івано-Франківськ, 2021. 112 с.
3. Метод проєкти. Основні ознаки проєкти діяльності. Етапи проєкти. Отримання знань. Дистанційна підтримка освіти школярів: проєкти. URL:<https://disted.edu.vn.ua/courses/learn/3106>

## **ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «СТИЛІСТИКА НАУКОВОГО ТЕКСТУ» У ТЕХНІЧНИХ ЗВО В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

***Гарбар М. А.***

*проєк. філол. н., доцент кафедри українознавства  
Харківського національного університету радіоелектроніки  
м. Харків, Україна*

У підготовці майбутнього фахівця особливе значення має формування навичок укладання наукових текстів, адже основною формою ознайомлення

професійної спільноти з результатами праці є публікація відповідної інформації у фахових джерелах, участь у науково-практичних конференціях, розміщення відповідної інформації на сайтах компаній. Таким чином, введення дисципліни «Стилістика наукового тексту» до навчальних програм вищих технічних закладів цілком відповідає сучасній освітній стратегії України, згідно з якою, зміст фахового навчання має бути спрямований на реалізацію компетентісного підходу.

У нашій роботі буде розглянуто специфіку викладання дисципліни «Стилістика наукового тексту» в умовах дистанційного навчання.

Дисципліна «Стилістика наукового тексту» є вибірковою дисципліною магістерського рівня вищої освіти, яка включена до всіх освітньо-професійних програм усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання Харківського національного університету радіоелектроніки. Метою курсу «Стилістика наукового тексту» є вивчення системи стилістичних засобів сучасної української мови, визначення їх особливостей та функцій у науковому стилі; формування навичок правильного вибору необхідних мовних засобів залежно від жанру та призначення наукового тексту [1, с. 4]. Протягом вивчення дисципліни студенти здобувають та закріплюють знання форм та жанрів наукового мовлення, вивчають мовні засоби вираження наукової думки та особливості стилістичного оформлення наукового тексту.

Програма навчальної дисципліни «Стилістика наукового тексту» складається з 9 лекційних та 6 практичних занять (відповідно 18 та 12 годин), форма підсумкового контролю – залік. Тематичний розподіл лекцій здійснений таким чином: «Стилістика як лінгвістичне вчення»; «Науковий дискурс і стилістична культура письмового наукового мовлення»; «Науковий текст. Типи наукового мовлення»; «Стилістичні особливості лексики наукового мовлення. Термін як основна мовна одиниця наукової галузі. Прийоми формулювання визначень»; «Стилістичні та структурні особливості первинних і вторинних наукових текстів»; «Морфологічна структура наукових текстів. Стилістичні

особливості вживання частин мови»; «Уживання термінів у наукових текстах. Принципи творення термінів»; «Синтаксис наукового тексту»; «Стилістичне редагування наукових текстів».

З березня 2020 р. (спочатку через загальнонаціональний карантин, потім у зв'язку з умовами воєнного стану в Україні) навчальний процес, а отже, і викладання дисципліни, здійснюється у дистанційній формі, що зумовлює особливу важливість методики викладання. Якщо структура лекцій при дистанційному навчанні здебільшого не зазнає принципових змін, практичні заняття потребують певної кореляції з метою забезпечення максимальної чіткості й самостійності, підвищення відсотка індивідуального, творчого компонента. Тому при виборі методики проведення практичних занять з дисципліни «Стилістика наукового тексту» важливим критерієм була гнучкість форм, можливість у випадку необхідності працювати в асинхронному форматі.

Основними завданнями практичного заняття «Мова і стиль наукового дослідження» є аналіз специфіки наукового дослідження, формування навичок укладання наукових текстів різних підстилів і комунікативно-стильових типів. За умови синхронного навчання [2, с. 7] на цьому практичному занятті можна використати рольову гру «Наукова комунікація», завдяки якій студенти отримають повне уявлення про структуру наукового спілкування, його види та специфіку. Доречними як для синхронного, так і для асинхронного навчання будуть репродуктивні завдання на визначення стильової належності та підстилів поданих текстів; розподіл запропонованих текстів за функційно-смысловими типами; пошук текстів відповідних типів як у науковій літературі, так і у власних дослідженнях (курсівих та дипломних проекти). Ефективними для занять усіх форм проведення є завдання творчого рівня, що передбачають самостійне укладання текстів (наприклад, описати різними проектиями наукове явище, створити рекламу виробленої продукції тощо); редагування та трансформацію текстів (згідно з цільовою аудиторією, метою комунікації тощо).

Практичне заняття «Науковий текст та його основні категорії» формує уявлення про засоби створення зв'язності та цілісності наукового тексту. Завдання репродуктивного рівня передбачають пошук у запропонованих викладачем статтях фахового спрямування текстоутворювальних мовних одиниць та структурних елементів; аналіз доречності та зрозумілості наукових висловлювань; з'ясування, які з поданих текстів схожої тематики є більш зрозумілими та структурованими. За умови синхронного навчання можливе проведення відповідних змагань команд, на які поділені студенти; вікторин, конкурсів тощо. Творчі завдання можуть пропонувати укласти тексти визначеної тематики з використанням певних показників зв'язку (слів з обставинними значеннями, різних видів повторів, різних типів найменувань, вставних конструкцій тощо). Сприяють формуванню вмінь укладання наукових текстів вправи на згортання й розгортання інформації (наприклад, сформулювати згорнуте й розгорнуте визначення наукового поняття; укласти анотацію чи конспект запропонованої статті тощо), цікавими є завдання й на графічне згортання (створення схем, графіків, діаграм).

Тема практичного заняття «Прийоми аргументування в наукових дослідженнях» передбачає широке використання різних видів як репродуктивних (наприклад, аналіз способів наведення аргументів у поданих текстах наукових досліджень та публічних виступів; виділення сильних аргументів; уведення запропонованих цитат у науковий текст усіма можливими способами з обов'язковим використанням мовних прийомів оцінювання, спростування, продовження та доповнення чужої думки; трансформацію способів подання матеріалу: індуктивного в дедуктивний тощо), так і творчих завдань (наприклад, довести за допомогою аргументів тези; укласти фрагмент статті або рецензію на наукову публікацію з використанням різних видів аргументів). За умови синхронного навчання можна провести дискусію з проблемної теми; змодельовати мозковий штурм для вирішення наукової чи суспільної проблеми; скористатися формою роботи у групах для доведення пар

тез на кшталт «Сучасні інформаційні технології сприяють розвитку особистості» – «Сучасні інформаційні технології призводять до деградації суспільства» тощо.

Практичне заняття «Стилістичне значення спеціальної лексики» має головною метою формування у студентів навичок доречного використання термінів та номенклатурних назв, що досягається переважно завдяки репродуктивним завданням: аналіз словника професійного мовлення спеціальності, на якій навчаються студенти; з'ясування видів визначень, поданих у фахових джерелах (об'єктом дослідження можуть стати як підручники з фахових дисциплін, так і курсові та дипломні проекти самих студентів, а також фрагменти текстів, запропоновані викладачем); здійснення дихотомічного та за видозмінюваною ознакою поділів понять; проведення обмеження й узагальнення понять. Творчий рівень включає завдання на генерування явних (атрибутивно-реляційних, генетичних, операційних) та неявних визначень наукових понять [1, с. 20].

На практичному занятті «Стилістичне значення стійких словосполучень у науковому тексті» доречним є використання завдань на розпізнавання текстоформлювальних та термінологічних стійких словосполучень; вибір найдоцільнішого варіанту із запропонованого синонімічного ряду лексем та конструкцій; пунктуаційне редагування речень з текстоформлювальними конструкціями; пошук стилістичних невідповідностей. Творча складова навчального процесу забезпечується завданнями на трансформування виразів у наукові кліше; генерування вступу й висновків до готового тексту; продовження запропонованого тексту з дотриманням логіки й стилю викладу тощо.

На практичному занятті «Стилістичне значення службових частин мови» студенти виконують завдання на пошук у текстах службових частин мови; трансформацію речень у синонімічні за допомогою зміни службових частин мови; встановлення відповідності між службовими словами та стилем

мовлення; аналіз стилістичної ролі часток у реченнях; редагування текстів з недоречним вживанням службових частин мови (наприклад, емоційно забарвлених часток у наукових текстах) тощо. У завданнях творчого рівня студентам пропонується укласти тексти (наприклад, пост у соцмережі, рекламу, тези тощо) та діалоги різних стилів з використанням певних типів службових частин мови.

Практика викладання дисципліни «Стилістика наукового тексту» показує, що, за умови повноцінної участі в навчальному процесі (на жаль, під час воєнного стану в Україні це нерідко є проблематичним) та належної вмотивованості студентів, ефективність навчання у дистанційній формі є не нижчою, а навпаки, часто вищою, завдяки більш індивідуальній роботі студентів, зростанню відсотка письмових завдань, що є дуже важливим для опанування навичок укладання наукових текстів.

Таким чином, можна стверджувати, що дистанційна форма потребує зваженого підходу до організації практичних занять, оскільки адаптація завдань до формату дистанційного навчання дозволяє зберегти належну якість навчального процесу та забезпечити досягнення освітніх цілей.

#### **Список використаних джерел:**

1. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Стилістика наукового тексту» для студентів магістерського рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання всіх спеціальностей всіх освітньо-професійних програм / упоряд. М. А. Гарбар. Харків : ХНУРЕ, 2021. 40 с.
2. Остропольська Є., Березовський Д., Хорошайло О. Інноваційні методики навчання студентів закладів вищої освіти в умовах дистанційної форми навчання. *Itsynergy*. 2022. С 63-75. DOI: <https://doi.org/10.53920/ITS-2022-1-4>.